

## Hanna's lied

Voorganger: Ds. Heleen Weimar

Lezingen:

1<sup>e</sup> schriftlezing: 1 Samuel 2, 1-10

2<sup>e</sup> schriftlezing: Lucas 14, 1-11

Gemeente van Jezus Christus,

Hanna had geleden onder het gemis van kinderen. Dat was nog eens versterkt door de houding van de mensen om haar heen. De trots, of misschien wel de vanzelfsprekendheid, waarmee de andere vrouw in huis zich met kinderen omringde, vergrootte de leegte in Hanna's leven. Het onbegrip van haar echtgenoot ('Ben ik je niet meer waard dan tien zonen?') verscherpte haar verdriet. Ook maatschappelijk was zij mislukt, door niet te beantwoorden aan de belangrijkste bestemming van een vrouw in die tijd: het zorgen voor nakomelingen.

Maar nu zingt Hanna van de kracht die ze in zich voelt, omdat God haar gedacht. Haar hoorn - teken van de kracht die ze ontvangen heeft - verheft zich om de Eeuwige, haar God. Zo begint ze.

Dan voert haar lied verder, veel verder dan haar eigen ervaring alleen. Wat zij heeft mogen meemaken, dat zullen ook anderen beleven, die gebukt gaan onder onrecht of verdriet. Die hoop, gevoed door haar eigen ervaring met Israëls God, beschrijft ze in beelden van omkering. Machtigen worden ontwapend, maar wie struikelen richten zich op. Wie verzadigd zijn moeten hard werken voor hun brood, maar wie honger hebben rusten uit aan tafel. Alles komt op z'n kop te staan: vervuld wordt leeg en leegte vervuld; arm wordt rijk en andersom; hoog wordt laag en omgekeerd.

Hanna zingt alsof het nu al gebeurt. Je ziet het voor je en tegelijk is het onvoorstelbaar. Kan dat echt gebeuren? Of blijft het een mooie droom. Nee, louter als wijkend visioen aan de horizon is dit lied niet bedoeld. Hanna's lied is bedoeld voor het concrete leven, nú. En daarom eindigt het met de verwijzing naar een koning, een gezalfde. Dit wil zeggen iemand die hiervoor zal instaan, met concrete maatregelen, door goede wetgeving en rechtvaardige rechtspraak. Daartoe, om de gerechtigheid te dienen, bekleedt God de gezalfde met kracht. En zo eindigt het lied weer zoals het begon, met het beeld van die hoorn:

De Ene geeft sterkte aan zijn koning,  
en verheft de hoorn van zijn gezalfde.

Wanneer Lucas de evangelist over Jezus schrijft, dan schildert hij Jezus als de gezalfde waar Hanna op hoopt. Hanna's lied wordt wáár in Jezus' leven. 'Wie

wankelen,' zingt Hanna, 'omgorden zich met kracht'. Zoals die vrouw, die al achttien jaar door zwakte gekromd was. Jezus geneest haar en zij richt zich op (Lucas 13, 10-17).

'Wie honger hebben', zong Hanna, 'mogen nu uitrusten'. Zoals daar bij het meer van Tiberias, waar de mensen met elkaar delen wat er is: vijf broden en twee vissen. Het is genoeg voor iedereen (Lucas 9, 10-17).

'Vrouwen die niet meetelden, leiden een vervuld en vruchtbaar leven.' Dat beleven de vrouwen die Jezus volgen als zijn discipelen en getuigen (Lucas 8, 1-3). Hanna's lied gebeurde. Ook in het evangeliegedeelte dat we vandaag lezen. Ook hier gaat het om de omkering van hoog en laag, waarvan Hanna zong. De genezing van een man die aan waterzucht leed, wordt vergeleken met het omhoogtrekken van een kind of een rund dat in de put gevallen was. De waterzuchtige wordt omhooggetrokken. Maar de Farizeeën worden aangespoord, om uit hun ivoren toren af te dalen naar beneden. En ondertussen doet Jezus ook zelf waartoe hij anderen aanspoort. Hij geeft zijn eigen reinheid prijs (hij vernedert zich), door de onreine zieke man bij de hand de vatten.

Wat mankeerde die waterzuchtige man, die zomaar voor Jezus' neus staat, wanneer Jezus te gast is bij het sabbatsmaal van een aantal Farizeeën. De man hield (om welke medische reden weten we niet) zoveel vocht vast, dat hij er dik en opgeblazen uitzag. Afstotelijk dus. Maar ook moreel verwerpelijk, want zijn ziekte werd beschouwd als een straf op ontucht. Misschien was het een geslachtsziekte?

Deze onaantrekkelijke en afkeurenswaardige man verschijnt opeens in het respectabele gezelschap van de Farizeeën. Jezus is degene die hij zoekt. De Farizeeën letten scherp op wat Jezus zal doen. Omdat de ziekte van de man niet levensbedreigend was, zou genezing strikt genomen 'werk' zijn, en dus verboden op sabbat. Jezus pakt de man bij de hand, geneest hem en stuurt hem weg. Hij mag een nieuw leven beginnen.

De Farizeeën spreekt Jezus dan aan op hun natuurlijke neiging om iemand te willen redden die hulp nodig heeft. Een kind of een dier dat in een put gevallen is, dat haal je eruit, sabbat of niet. Dat zullen de Farizeeën toch herkennen. Spontane daden van hulp of barmhartigheid zijn toch passender op de dag des Heren dan het bezig zijn met de exacte formulering en naleving van regels en normen?

Vervolgens vertelt Jezus een gelijkenis:

Iemand kwam op een bruiloft en ging op de beste plek zitten, op het podium, vlak naast de bruid en de bruidegom. Maar toen kwam de ceremoniemeester en die zei: 'Pardon, maar deze plek is gereserveerd. Daar beneden is nog wel een plaatsje.' O, wat schaamde die gast zich. Wat een afgang! Er kwam nog iemand op de bruiloft. Die bleef beneden in een hoekje staan. Maar de ceremoniemeester zag haar, kwam naar haar toe en zei: 'Kom toch naar voren, het podium op. Het bruidspaar vraagt of u bij hen komt zitten.' Wat een geweldige verrassing. De gast is in de wolken.

De gelijkenis die Jezus vertelt, lijkt een bewerking van een spreuk van koning Salomo, uit het Oudtestamentische Spreukenboek:

Gedraag je niet aanmatigend in aanwezigheid van de koning, ga niet op de plaats van een voornaam persoon staan. Het is beter dat de koning je naar voren roept dan dat hij je plaats laat maken voor een edelman (Spreuken 25, 6-7)

Jezus besluit zijn versie van de gelijkenis met de woorden: 'Wie zichzelf verhoogt, zal vernederd worden, en wie zichzelf vernedert zal verhoogd worden.'

Jezus heeft hier vurig in geloofd, in deze uiteindelijke omkeer van alles. En dan niet alleen als een spreekwoordelijke levenswijsheid, stammend uit Israëls wijsheidstraditie. Maar ook als een toekomstig gebeuren van Godswege. Wie zichzelf verhoogt, zal vernederd worden. En wie zichzelf vernedert, zal verhoogd worden.

Jezus geloofde, dat dit de beweging zou zijn van het koninkrijk van God. Dat koninkrijk was er nog niet. Maar de tekenen ervan waren er al wel. De genezingen die mensen ondergingen, de bewegingen van omkeer die mensen in Jezus nabijheid maakten, wezen op het ophanden zijn van Gods koninkrijk. Zijn geloof in de uiteindelijke omkeer van alles, van Godswege, gaf Jezus de kracht en de moed om zelf steeds verder te gaan op de weg van de vernedering. Jezus verlaagde zich door te verkeren in gezelschap van zondaren, door mensen aan te raken die onrein waren, zieken of gestorvenen. Jezus vernederde zich door zich te laten berechten als een godslasteraar en te worden

geëxecuteerd samen met misdadigers.

Zijn geloof in de uiteindelijke omkeer van alles, van Godswege, bracht Jezus ertoe om op die weg van de ontlediging, zijn reis naar Jeruzalem, onvermoeibaar hierover te spreken onderweg, in gelijkenissen en puntige uitspraken. In twistgesprekken en levenslessen. Om de mensen die hem volgden en de mensen die hij ontmoette op te roepen om mee te gaan doen aan die beweging van ommekeer die aanstaande was en alles op zijn kop zou zetten.

In deze weken voor Pasen staan we stil bij deze weg de diepte in, die Jezus is gegaan. En we nemen zijn woorden ter harte, die hij gaande die weg heeft gesproken.

Jezus woorden en zijn daden vragen van ons een omkering in ons denken, ons kijken en ons handelen. Een omkering in hoe we kijken naar anderen en onszelf. Een omkering in hoe we gewoonlijk over anderen en onszelf denken en van anderen en onszelf verwachten. Een omkering ook van ingesleten manieren van doen, jegens anderen of onszelf. De genezing van de waterzuchtige en Jezus' woorden over vernederen en verhogen doen op ons een appél om de schema's los te laten, waarmee wij onszelf en anderen heel gauw indelen: in loosers en in winners, in goeden en in slechten, in hoogstaand en laag bij de grond, in mislukt en in geslaagd, in vruchtbaar en onvruchtbaar.

Wij worden uitgenodigd om daar beweging in te brengen, in die starre schema's.

De genezing van de waterzuchtige laat zien, dat juist de spontane neiging tot barmhartigheid, de eerste aandrang om iemand te hulp willen schieten zulke schema's overhoop kan halen en dat het belangrijk is om zulke eerste ingevingen serieus te nemen. Die kunnen meer teweegbrengen dan allerlei bezwaren in tweede instantie.

Maar er is nog een andere sterke beweegreden voor het loslaten van de vaste schema's waarmee wij mensen indelen. En dat is het geloof dat met Pasen wordt gewekt. Het geloof dat het gebeurd is en nog steeds gebeurt en gebeuren zál: dat God de vernederde omhoogtrekt, de schoonheid van de lelijkheid onthult, de looser tot zijn recht laat komen, de dode doet leven. Dat God roept: Opstaan jij! En dat alles anders wordt.

Amen